

Kulturdepartementet
Enheten för medier och demokrati

Ku2023/00810

Sveriges Radio AB:s remissyttrande över Myndigheten för press, radio och tv:s rapport Redovisning av uppdrag om vidaresändningsplikt och framhävande av innehåll av allmänt intresse

Sveriges Radio har erbjudits att lämna synpunkter på den nämnda rapporten.

En snabbt föränderlig marknad

Myndigheten konstaterar att det idag inte finns ett behov av ett framhävande för public service-bolagens plattformar eller tjänster med hänvisning till att public service-bolagens utbud och tjänster redan är populära och når en stor del av befolkningen. Sveriges Radio anser att den analys som ligger till grund för slutsatsen inte är tillräckligt djupgående när det gäller att förklara och dra slutsatser av hur snabbt marknaden förflyttar sig för närvarande. Det senaste året har en snabb och kraftfull utveckling skett i det offentliga – där framväxten av tjänster som använder generativ artificiell intelligens förändrat förutsättningarna för allt fler verksamheter, den parametern saknas helt i rapporten.

Det är svårt att detaljerat förutse vad denna disruptiva, utveckling kommer att innebära för publikens förmåga att upptäcka och ta del av trovärdig information. Det är dock lätt att föreställa sig att det kommer att bli allt svårare för allmänheten att skilja fiktion från verklighet. Därför blir det tydligt att innehåll från pålitliga källor, såsom public service-innehåll, kommer att spela en allt viktigare roll i detta nya medielandskap. Oavsett utvecklingens riktning med generativ artificiell intelligens är det avgörande att betona vikten av att pålitliga källor erhåller en framträdande position – inte minst i det nya säkerhetsläget. I en digital miljö med röststyrda enheter och andra mellanhänder blir det allt viktigare att

105 10 Stockholm
Besök: Oxenstiernsgatan 20
Tel: 08-784 50 00
Fax: 08-784 15 00

Org.nr: 556419-3232
Styrelsens säte: Stockholm

allmänheten upptäcker och med lätthet identifierar ett sakligt och opartiskt utbud från Sveriges Radio.

De drivande faktorerna bakom en allt snabbare teknisk utveckling är bland annat digitaliseringen och den så kallade "apparatkonvergens" den medfört. Med termen "apparatkonvergens" menas att de allra flesta tjänster användaren tar del av återfinns i en och samma apparat, oftast i form av en mobiltelefon. Ännu för ett par decennier sedan hade en användare särskilda enheter som klockradio för att bli väckt, morgontidning i papper för nyhetsartiklar och väderprognoser samt en radioapparat för senaste nytt och trafikinformation. Idag har användaren ofta dessa funktioner samlade i sin telefon. En påtaglig konsekvens av apparatkonvergensen är att omsättningen av tjänster på marknaden går väsentligt snabbare. Befintliga marknadsaktörer eller företag med nya affärsidéer behöver inte vänta in tidskrävande processer där konsumenter ska ta till sig och investera i nya former av hårdvara. Aktörerna utvecklar och säljer tjänster som kan användas i en och samma hårdvara, i de flesta fall mobiltelefonen.

En annan konsekvens är att aktörer kan etablera tjänster allt snabbare men samtidigt bli utkonkurrerade på relativt kort tid. Ett tydligt exempel är utvecklingen inom sociala medier, där tidigare marknadsledare på kort tid tappat i stora målgrupper när nya konkurrenter etablerat sig.¹ I denna verklighet går det inte att dra långtgående slutsatser utifrån befintliga styrkeförhållanden och marknadsstrukturer.

Utvecklingskurvor är varken spikraka eller förutsägbara. Under lång tid har poddlyssningen ökat stadigt då allt fler användare tillkommit på en marknad där hela ekosystemet (producenter, antalet poddar, annonsmarknaden och plattformar) stått i obruten tillväxt. Det finns dock tecken på att den intensiva tillväxtfasen planar ut då en generell avmattning har rapporterats på marknaden i stort.² Ett svenskt exempel på hur marknaden struktureras om i snabb takt är poddaktören Acast, som 2022 beslutade att lägga ner sin publika distributionsplattform och prioritera lönsamhet i högre grad än tidigare då användartillväxt varit i fokus. Det går inte att ta för givet att poddar och poddplattformar kommer att användas av tillräckligt stora andelar av befolkningen för att Sveriges Radio ska kunna nå ut med exempelvis viktig samhällsinformation i tillräckligt breda samhällslager.

---

¹ <https://www.socialmediatoday.com/news/new-report-highlights-the-decline-of-facebook-and-ig-as-tiktok-becomes-the/631694/>

² <https://www.axios.com/2023/02/09/podcasts-lose-edge-spotify>

Det är därmed problematiskt att dra slutsatsen att framhävande inte behövs med utgångspunkt i att public service-företagen idag har starka positioner publikt och finns tillgängliga via en rad olika hårdvaror.

Myndigheten gör, med den snabba utvecklingen på medieområdet, bedömningen att frågan om framhävande snart bör utredas igen men att en framhävandereglering bör anstå till dess en teknikneutral reglering av public service-verksamheten är på plats.

Den pågående public service-kommittén har i uppdrag att åstadkomma en mer teknikneutral och ändamålsenlig reglering av public service från år 2026. Sveriges Radios innehåll behöver framhävas idag och framgent och det är viktigt att konstatera att en rad faktorer som teknisk utveckling, marknadsförändringar, nya konsumtionsmönster, ändrat säkerhetspolitiskt klimat tillsammans eller var för sig kan komma att accentuera de behov som redan finns. Det är därför viktigt att ett eventuellt regelverk formuleras på ett sådant sätt att det är hållbart över tid. Det går inte att sitta still och vänta på att den tekniska utvecklingen är klar d.v.s. att det kommer en punkt när tiden är mogen för en allomfattande framhävandereglering.

För att en framhävandereglering ska vara på plats i samband med det kommande sändningstillståndet krävs att frågan nu utreds och att hållbara förslag tas fram.

Radions plats i bilen

Den miljö där radiolyssningen är som mest central är bilen där radio står för 70 procent av all lyssning på ljudinnehåll. Hälften av alla som lyssnar på radio en vardag gör det under bilfärder.³ 70 procent av alla tonåringar som lyssnar på radio gör det i bilen. Dessa positioner är dock varken självklara eller eviga.

Så kallade "infotainment-system" som ingår i moderna bilar utvecklas snabbt vad gäller utbud av tjänster och innehåll. Utvecklingen påskyndas av den globala process där bilar med förbränningsmotorer ersätts av helt eller delvis eldrivna fordon. Dagens bilar kopplas upp mot internet och blir i såväl teknisk som användarmässig mening allt mer lika mobiltelefoner. Det är ett rimligt antagande att de globala tech-jättar som är drivande i digitaliseringen av bilar kan komma att förändra ytor för sina produkter och tjänster. Det

---

³ Novus, 2022

finns uppenbara risker att möjligheten att kunna ta del av Sveriges Radios utbud enkelt, kostnadsfritt, utan registrering och utan risk för manipulation inte kan tas för självklart i bilen i en nära framtid. Att det skulle få starkt negativa konsekvenser sett ur beredskapshänseende behöver knappast påpekas. Det bör i sammanhanget noteras att det från och med den 21 december 2020 finns ett krav att alla nya bilar i Sverige ska vara utrustade med en digitalradiomottagare. Utan ett motsvarande krav på FM-mottagare försummas beredskapsperspektivet samt vikten av allmänhetens tillgång till ett svenskt radioutbud. Här finns det tunga skäl att dra lärdomar av Finland där ett lagkrav på FM i nya bilar infördes från 2021.⁴

YGL och etableringsfriheten

I avsnitt 8.2 gör MPRT bedömningen att yttrandefrihetsgrundlagens (YGL) regler om etableringsfrihet inte utan en grundlagsändring medger regler om framhävande för aktörer som omfattas av yttrandefrihetsregleringen. Myndigheten gör emellertid ingen analys av vilka aktörer som skulle omfattas av den grundlagsskyddade etableringsfriheten utan anför endast att det kan konstateras att det *kan finnas* subjekt som skulle kunna bli föremål för skyldigheter enligt en framhävandereglering redan nu, eftersom de *inte* omfattas av etableringsfriheten enligt yttrandefrihetsgrundlagen. Sveriges Radio menar att det är oklart vilka, om några, av de aktörer som skulle kunna vara aktuella för en reglering om framhävande av Sveriges Radios innehåll vars verksamhet omfattas av YGL:s tillämpningsområde.

En framhållandereglering är tänkt att ta sikte på tillverkare och distributörer som når publiken med gränssnitt som för Sveriges Radios del tillgängliggör ljud. Det handlar om till exempel hårdvara, sökmotorer, operativsystem, app-butiker och streamingtjänster. Inga av dessa aktörers tillhandahållanden omfattas av YGL:s tillämpningsområde. Etableringsfriheten i YGL hindrar därför inte en reglering om framhävande av Sveriges Radios innehåll.

MPRT gör bedömningen att det finns en risk för att en reglering om framhävande inte skulle få avsedd effekt i Sverige med anledning av regler om jurisdiktion. Myndighetens bedömning grundar sig på att samma jurisdiktionsregler som gäller enligt artikel 3.1 e-handelsdirektivet skulle gälla för framhävandereglering enligt artikel 7a AVMS-direktivet. Även om jurisdiktionsreglerna skulle vara desamma som för e-handelsdirektivet är den risk som

---

⁴ Fordonslagen 82/2021 13 § 16: (<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2021/20210082>)

myndigheten framhåller inte av den omfattning att det talar emot att införa en reglering. Flera aktörer som skulle träffas av en framhävandeskyldighet har etablerat fasta driftställen i Sverige. Framhävandereglering, som enligt uppgift passerat och godkänts av kommissionen, har införts i både Tyskland och Frankrike. Sveriges Radio menar att det finns anledning att vidare undersöka hur andra länder hanterat jurisdiktionsfrågor vid införande och tillämpning av framhävandereglering.

Sveriges Radio avstår från att yttra sig över övriga delar av rapporten.

Stockholm den 25 mars 2024

Cilla Benkö
verkställande direktör